

bcf

BIBLIOTEKSCHEFFORENINGEN

Årsberetning 2023

Bibliotekschefforeningens årsberetning 2023

2023 har været et år, hvor der har været en øget opmærksomhed om folkebibliotekerne. En opmærksomhed, som vi kun kan glæde os over, da det er med til at kaste lys over bibliotekernes mangefacetterede og vigtige bidrag til samfundet.

I marts sendte Bibliotekschefforeningen et bidrag til kulturminister Jakob Engel-Schmidts kulturpolitiske redegørelse. Vi understregede, at vi leverer bibliotekstilbud tilpasset de lokale kommunale forhold, men at vores resultater i høj grad skyldes vores samarbejdende biblioteksvæsen. Vi arbejder sammen om både den fysiske og digitale infrastruktur, og vi arbejder sammen om udviklingen af bibliotekerne, så vi fortsat kan levere et tilbud, der er lige det, som borgerne har brug for. Vi betonedede også, at et fortsat

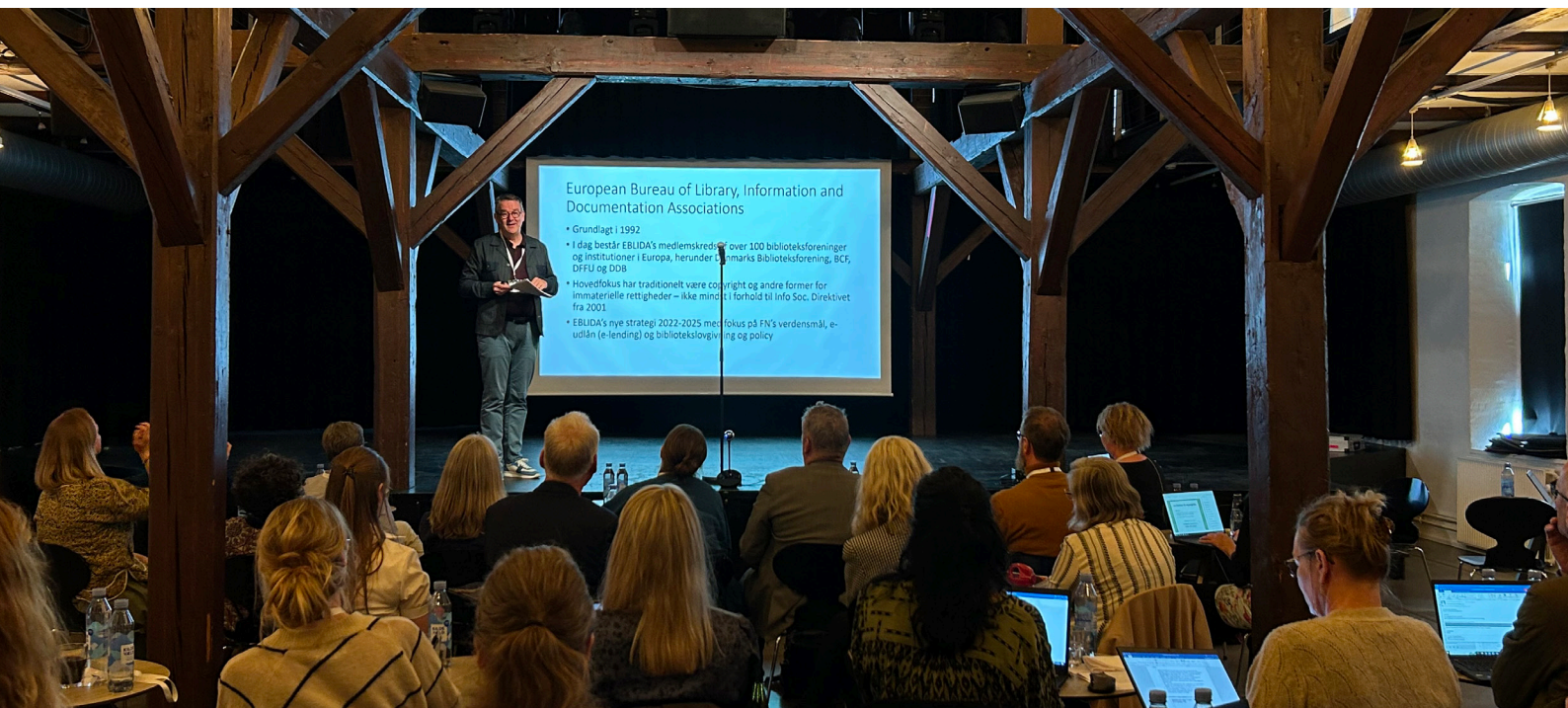
stærkt statsligt engagement er afgørende for opretholdelsen og udviklingen af et velfungerende samarbejdende biblioteksvæsen, der har mulighed for at spille en vigtig rolle i en række nationale dagsordener, hvor det er oplagt, at bibliotekerne er centrale aktører. [Hele bidraget til redegørelsen kan læses på vores hjemmeside.](#)

I løbet af sommeren var der stor debatlyst om folkebibliotekerne. Mange kom op af stolene, da Alex Vanopslagh i sin bog skrev, at der ikke længere var brug for bibliotekerne, som vi kender dem. Det var smukt at se så mange, og så forskellige mennesker, der tog aktivt stilling til bibliotekernes værdi. Sammen med Danmarks Biblioteksforening og Forbundet Kultur og Information [skrev vi også et indlæg til debatten.](#)

Drøftelser om biblioteksloven og bibliotekspolitik

Den 25. maj holdt Bibliotekschefforeningen et medlemsmøde, hvor vi lyttede til erfaringer med en ny bibliotekslov fra Norge og Finland. Erfaringerne fra Norge og Finland med nye lovgivninger er positive og understreger bibliotekernes vigtighed som demokratiske samfundsinstitutioner i en verden med mange udfordringer.

Men hvorfor taler vi overhovedet om en mulig ny bibliotekslov? Det gør vi blandt andet, fordi vi kan se, at bibliotekerne har et potentiale til at bidrage til løsningen af tidens store samfundsudfordringer: Børns manglende læselyst og læsefærdigheder, klimakrisen, digital ulighed, polarisering og udfordring af den demokratiske samtale.

Desværre ser vi også, at vi nogle gange har svært ved at udfolde dette potentiale. Den nuværende lov er en samlingsbaseret lov, som giver mulighed for, men ikke sikrer, at vi kan udføre de mange forskellige opgaver, vi løser i dag. Det var tydeligt på medlemsmødet, at det ændrede fokus i lovgivningen for henholdsvis Norge og Finland giver bibliotekerne stærkere mulighed for at arbejde med tematikker som debat, demokrati og samfundstendenser, ligesom det giver en styrket identitet for biblioteket som samfundsrelevant institution. Samtidig var der også opmærksomhed på, at denne rolle i det nuværende politiske klima kan betyde, at bibliotekerne i højere grad bliver en del af den arena, der diskuteres politisk – på godt og ondt.

Der er internationalt stærke stemmer, der forsøger at censurere bibliotekernes indhold,

påvirke udvælgelsen af materialer og stille spørgsmålstejn ved bibliotekernes kvalitetskriterier og arrangementsvirksomhed. Det er således oplevelsen i et stigende antal lande, at der er et øget behov for at kunne pege på en lovgivning, der indrammer dette for at sikre legitimiteten af det arbejde, der foregår.

Folkebibliotekerne er for første gang i mange år skrevet ind i en EU Work Plan for Culture. Det betyder mulighed for at sætte fokus på folkebibliotekernes potentiale i forhold til blandt andet demokratiudvikling og bæredygtighed. Det er blevet til efter kraftigt benarbejde i henholdsvis EBLIDA og PL2030 og vil frem mod 2026 betyde øget aktivitet på EU-niveau for at synliggøre bibliotekerne politisk i EU. Der etableres fra EU's side en arbejdsgruppe med deltagelse fra Kulturministeriet, der sammen med de øvrige lande skal arbejde hen imod en konference i 2026.

Den digitale biblioteksudvikling og digital kompetenceudvikling for ledere

Vi er som branche afhængig af, at vi kan tilbyde borgerne et moderne bibliotekstilbud med digitale services af høj kvalitet. Det kan vi kun, hvis vi er insisterende på at udvikle og indkøbe i fællesskab. Det kræver både engagement og forpligtelse.

I foreningen har vi gennem flere år arbejdet på at styrke dialogen mellem de forskellige parter på det digitale område. Både for at sætte fokus på de sammenhænge, der er i

branchen og ikke mindst fokus på at højne vidensniveauet om, hvem der gør hvad.

Vi har nu indgået en aftale med en række centrale aktører om at styrke den fælles koordinering og videndeling på området. Vi kalder samarbejdet med Centralbibliotekerne, Det Kgl. Bibliotek, Det Digitale Folkebibliotek og KOMBIT for Den Digitale Alliance, men det er vigtigt at understrege, at der ikke er tale om en ny aktør, men et samarbejde med

DEN DIGITALE ALLIANCE

formålet at sikre det brede og gode engagement i vores sammenhængende digitale bibliotek nu og fremover. Det vil vi blandt andet gøre gennem en række møder og samtalesaloner, som vi afvikler i fællesskab med de andre aktører i alliancen. Møderne kan ses som alternativer til vores normale medlemsmøder i Bibliotekschefforeningen, men med den nye styrke, at de øvrige aktører også deltager i drøftelserne, så vi styrker den fælles forståelse og koordinering.

Der er mange aktører på det digitale område, og for både nye og garvede bibliotekschefer kan det være et komplekst område at sætte sig ind i. Den første samtalesalon den 29.

februar vil derfor sætte fokus på, at alle bliver klædt på til at kunne deltage i de vigtige strategiske samtaler. Vi udarbejder også en skriftlig guide til de digitale aktører og strukturer.

Bibliotekschefforeningen mener, at det er afgørende, at vi får så divers en repræsentation som muligt i de forskellige organisationer, som understøtter den digitale udvikling. Det er en styrke, hvis folkebibliotekerne bliver repræsenteret med både en størrelsesmæssig og geografisk variation.

Læsning skal højere op på den politiske dagsorden

Børns læsning er fortsat et utrolig vigtigt indsatsområde. Der har i branchen været fælles fodslag om at styrke læseglæden gennem de seneste år. Bestyrelsen vil gerne anerkende alle de indsatser, foreningens medlemmer har gjort lokalt. Vi vil også anerkende den indsats, som Danmarks Biblioteksforening har gjort for at opnå politisk opmærksomhed og for at sikre en fælles og koordineret indsats gennem [Læsekoalitionen](#). Bibliotekschefforeningen ser det som afgørende, at vi formår at samle så mange aktører som muligt, der kan trække udviklingen i den rigtige retning. Vi er særligt optagede af, hvordan vi kan sikre bedre tværgående kommunale samarbejder.

I 2023 har vi som en del af i Læsekoalitionen arbejdet for en revitaliseret national læseindsats. Et arbejde, der stadig pågår. Bibliotekschefforeningen har i den forbindelse anbefalet to fokusområder:

1) Øget tilgængelighed af bøger i form af en ny omgang Bogglad, der også inkluderer børn op til 16 år. Tilgængeligheden bør kombineres med samarbejde mellem biblioteker og institutioner om at få litteraturen til at

leve.

2) Fokus på dannelse af og formidling af forskellige læsefællesskaber, som vi oplever, at der bliver større og større efterspørgsel på hos børn og unge.

I efteråret tog Danmarks Biblioteksforenings Læringsudvalg sammen med Læsekoalitionen initiativ til afholdelse af et webinar på baggrund af den svenske regerings forslag

om en læseindsats, som bakkes op af ½ mia. svenske kroner til bemanning af skolebiblioteker og indkøb af bøger. Det bliver interessant at følge den svenske investering,

og i Bibliotekschefforeningen vil vi være optaget af, hvordan vi kan bruge erfaringerne til at påvirke danske beslutningstagere til lignende tiltag.

Bæredygtighed på bibliotekernes og politikernes dagsorden

På årsmødet 2023 dykkede vi ned i en af de største nationale og internationale dagsordener, nemlig bæredygtighed. Vi blev klogere på både social bæredygtighed, organisatorisk bæredygtighed – og selvfølgelig planens bæredygtighed – og ikke mindst også os selv og vores eget lederskabs bæredygtighed.

Det var tydeligt, at bibliotekerne har stemplet

ind og løfter på denne dagsorden. Siden årsmødet er der kommet mange nye ambassadører til, og flere biblioteker er startet op på at blive bæredygtighedscertificeret.

Når vi går fælles ind i en dagsorden, øger det helt naturligt fokus fra det omkringliggende samfund. Det kan vi alle bruge i de lokale drøftelser om vores biblioteker på både politisk niveau og forvaltningsniveau.

Bæredygtige kompetencer

Rigtig mange biblioteker er allerede godt i gang med at arbejde med FN's Verdensmål og bæredygtighed. Dermed har vi også som ledere erfaret, at denne opgave kalder på nye kompetencer – både hos os selv og hos vores medarbejdere. Nogle steder er det nye arbejdsformer med fokus på relationelle kompetencer, samarbejde med nye interessenter og facilitering, der fylder – andre ste-

der er det temaet, der stadig er ukendt for nogle. Der er rigtig mange forskellige tiltag i gang, og vi vil forsøge at hjælpe med at skabe overblik – og så vidt muligt bidrage til, at tilbuddene spiller sammen.

Futures Literacy

I 2023 har medlemmer af bestyrelsen bidraget til at kvalificere en masterclass i Futures Literacy, som DB2030 og Institutet for frem-

tidsforskning står bag. Futures Literacy, der kan oversættes til "fremtidskompetence", er en ny kompetence, der er udviklet af UNESCO og betegnes som essentiel for det 21. århundrede ved at træne forestillingsevnen og give kendskab til metoder, der kan stimulere tværfaglighed, optimisme og nye former for handlekraft. Masterclass i Futures Literacy blev udbudt til biblioteker i efteråret.

The Week

The Week er et tilbud om at dykke ned i handlemulighederne for en bæredygtig forandring. The Week har til intention at give indsigt, håb og handlekraft - i fælleskab med andre mennesker. Flere biblioteker har brugt metoden. Medlemmer af bestyrelsen har også gennemført The Week og deler gerne ud af erfaringerne herfra.

Grøn omstilling og grønt medborgerskab på folkebibliotekerne

KL, HK-kommunal og DM står bag projektet

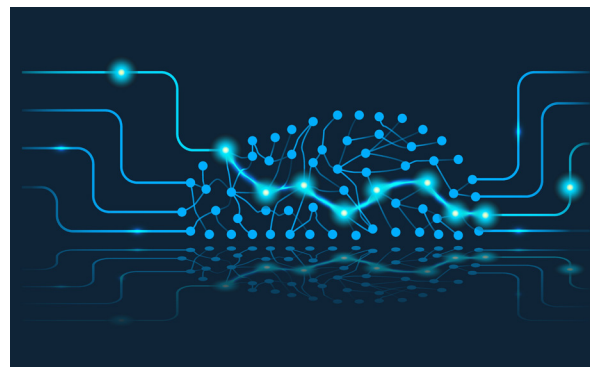
Grøn omstilling og grønt medborgerskab på folkebibliotekerne. Projektet er netop godkendt og bliver finansieret af Fremfærd Bruger. Projektet har til formål at: "udvikle og udbrede metoder og kompetencer bredt til folkebibliotekernes medarbejdere og ledere, så de kan understøtte "grønt medborgerskab" og grøn dannelse gennem at formidle viden og opbygge relationer, der kan øge deltagelseeffekten blandt borgerne og i civilsamfundet generelt".

Bibliotekschefforeningen har været i løbende dialog med projekthaverne om udarbejdelsen af projektet, og vi har blandt andet talt for, at kompetenceudviklingen skal målrettes både medarbejdere og ledere, således at vi udvikler os i samme retning. Projektet starter op i 2024 med vidensindsamling og analyse af kompetencebehovene.

Kunstig intelligens

I Bibliotekschefforeningen er vi som så mange andre engagerede i den rivende udvikling af kunstig intelligens/AI og banebrydende sprogmodeller som ChatGPT. Kunstig intelligens transformerer vores samfund, arbejdsliv og borgernes hverdag. Som ledere i bibliotekssektoren er det derfor essentielt, at vi forholder os til denne teknologiske udvikling - selv når den er kompleks og udfordrende at navigere i.

Vi har hos Bibliotekschefforeningen taget skridtet videre ved at initiere en tværgående visionsproces, der favner en lang række nøgleaktører i den danske bibliotekssektor. I samarbejde med Centralbibliotekernes temaspør: Borgerne i den digitale transformation og med Institut for Fremtidsforskning som partner og facilitator, udforsker vi sammen bibliotekernes rolle i en AI-fremtid.

Målet er at udvikle scenarier og et fremtidsbrief, der ikke kun øger indsigten i og forståelse for kunstig intelligens, men også styrker vores evne til at integrere teknologien i lokal kontekst. Processens resultater bliver formidlet til alle Bibliotekschefforeningens medlemmer i løbet af 2024, ligesom de også fremhæves i sessioner på Danmarks Biblioteksforenings topmøde 2024.

Algoritmer, Data og Demokrati

Bibliotekschefforeningen følger ADD-projektet, som søger at finde svar på, hvordan vi som samfund og mennesker lærer at leve med algoritmer og kunstig intelligens på den gode måde. Folkebibliotekernes rolle i dette

arbejde er centralt både i forhold til at ”gennemskue” betydningen af algoritmer, men også at formidle denne betydning til borgerne.

Øget bevidsthed om køn og diversitet kalder på en bevidst ledelse

I 2023 er der flere biblioteker, der er blevet konfronteret med en øget bevidsthed om køn og diversitet. Som biblioteker er vi placeret i en virkelighed, hvor vi skal arbejde for, at den fri og lige adgang ikke kun er noget, vi taler om i skåltaler, men hvor vi også skal kunne håndtere, at der er nogen, der synes, at der er emner, vi ikke må arbejde med. Det betyder, at vi som bibliotekschefer skal være meget bevidste om vores ståsted – både, når vi møder borgerne, politikere og andre meningsdannere, men også vores egne ansatte, der kan have forskellige og til tider modsatrettede forventninger til bibliotekernes rolle. Det kalder også på en opmærksomhed på vores egen bias som chefer, og det har vi i branchen heldigvis også sat mere og mere fokus på gennem de senere år. Bias og privilegieblindhed er vægtige faktorer at have fokus på, når en dagsorden som diversitet i bibliotekerne skal ledes.

Flere danske biblioteker har oplevet i 2023 at få kritiske henvendelser om de bøger, vi har indkøbt. Ingen er vist heller i tvivl om den krise, der opstod, da en mindre gruppe opponerede stærkt imod et arrangement med en drag queen på Frederiksberg Bibliotek.

Hvordan ruster vi os som ledere til at navigere i dette? I bestyrelsen har vi haft et møde med Tina Pihl, der var leder på Frederiksberg under krisen. Vi arbejder videre med, hvordan vi kan dele både hendes og vores alles erfaringer med hinanden, fx på et medlemsmøde i det nye år.

Men en anbefaling fra Tina Pihl kan vi uden tøven give videre: Støv din krisehåndteringsplan af – eller skriv den, hvis den ikke allerede er skrevet. For der er grupperinger, der ønsker at skabe konflikterne, og når det sker koordineret, kan det gå rigtig stærkt.

Folkemødet og Kulturmødet Mors

I 2023 har Bibliotekschefforeningen igen repræsenteret medlemmerne på både Folkemødet på Bornholm og Kulturmødet Mors. Vi deltager i forskellige paneldebatter, hvor vi mener, at vi kan bidrage til at skabe øget fokus på bibliotekerne på forskellige dagsordener. Det er givtige møder at deltage i, hvor vi også får skabt gode relationer til både politikere og andre kulturinstitutioner og dermed får øget kendskabet til bibliotekerne hos både samarbejdspartnere og beslutningstagere.

På Kulturmødet Mors faciliterede Biblio-

tekschefforeningen en debat om fri og lige adgang. Her var målet at synliggøre bibliotekets samfundsengagement med fokus på at sikre adgang for alle borgere – altså spørgsmålet om mangfoldighed og diversitet i bibliotekstilbuddet og værtskabet.

Temaerne på Folkemødet var:

1. Verdensmål og bibliotekernes rolle med at skabe et bæredygtigt samfund
2. Er kulturen for alle, og hvordan når vi alle?
3. Skønlitteratur som et greb i ledelsesudvikling.

Netværk og videndeling

En stor del af foreningens funktion er at skabe netværk og forbindelser mellem bibliotekschefer på tværs af landet. Særligt vores årsmøde er et forum, hvor vi samles om biblioteksfaglige og ledelsesmæssige emner. Medlemsmøder er en anden god anledning til at lære sine chefkolleger at kende. Begge dele lægger bestyrelsen meget energi i for at tilbyde interessante og aktuelle emner at mødes om, hvor der både er et højt fagligt udbytte og samtidig mulighed for at styrke kendskabet til hinanden.

I bestyrelsen forsøger vi at tage godt imod nye medlemmer, da vi ser det som utrolig vigtigt, at vi værner om vores samarbejdsrelationer på tværs – og selvfølgelig for at støtte nye chefer i opgaveløsningen. Vi rækker helt konkret ud til alle nye medlemmer, og vi forsøger at være særligt opmærksomme på nye medlemmer på årsmødet. Dels kan nye medlemmer have glæde af et netværk med mere garvede bibliotekschefer – og dels kan chefer, der har været flere år i branchen nyde godt af nye vinkler på faget. Lad os hjælpe hinanden med at række ud på kryds og tværs! Det styrker både den enkelte leder,

men også branchens sammenhængskraft.

Biblioteksbranchen forandrer sig, og vores ledelsesopgaver og -udfordringer ændrer sig også over tid. Nogle gange kan der være behov for at sparre med nye mennesker eller tilegne sig nye kompetencer. Bestyrelsen er derfor initiativtager til en drøftelse på CB-ledermøder i hele landet, hvor vi kan tale med hinanden om behovet for netværk og kompetenceudvikling. Drøftelserne bliver taget henover vinteren, efterhånden som der afholdes møder i de forskellige CB-områder.

Vi ser frem mod et spændende 2024

Der er flere spændende ting på programmet for 2024. En del af de ting, vi har arbejdet med i 2023, kommer vi også naturligt til at føre videre i det nye år. Fx kommer vi til at have et stærkt fokus på vores fælles digitale bibliotek gennem arbejdet med Den Digitale Alliance, og vi vil genbesøge vores fælles håndslag for børns læsning for at se, om der skal justeres på noget for at fortsætte det gode og vigtige arbejde på dette område. Vi kommer også til at fortsætte kompetenceudvikling som et vigtigt fokusområde – både på leder- og medarbejderniveau.

For hvordan får vi fx klædt fremtidens biblioteksmedarbejdere på? Dette er et centralt spørgsmål, som Bibliotekschefforeningen sammen med DM, FFU og KB stiller sig. Der findes ikke en egentlig biblioteksuddannelse, men der er et stort behov for en koordine-

rende indsats i branchen, hvor vi får ”onboarded” nye medarbejdere. Det vil vi arbejde videre med i 2024.

Vi slutter dette års beretning af med at se frem mod vores årsmøde 2024. Der er blevet lagt mange kræfter i at få lagt et godt og vedkommende program for både bibliotekschefer, men også den øvrige biblioteksledelse. Vi dykker ned i Folkebiblioteket som demokratisk væksthus. Vi glæder os til et par spændende dage, hvor vi forholder os til vores muligheder for at få alle med i en bred deltagerkultur, og vi bliver udfordret på, om der nu er så fri og lige adgang på bibliotekerne, som vi forestiller os. Hvem ved – måske bliver vi opmærksomme på nogle af vores egne bias og får rykket en smule ved vores verdensbillede? Men det er vel også netop det, bibliotekerne kan!

På bestyrelsens vegne

May-Britt Diechmann

Konsituteret formand

